

Regjeringskvartalet R6
Kunstplan, del 1 (hoveddel)
Februar 2009

”Norge er et lite land i verden”

Statsminister Lars Korvald, 1973

Innhold:

1. Innledning	3
2. Kunstutvalgets sammensetning	4
3. Kunstutvalgets arbeidsform	5
4. Byggeprosjektet	6
Innledning	
R6 og regjeringskvartalet	
Bygningsmiljø og byrom	
Utforming og arkitektoniske forhold	
Plassen foran R6	
5. Institusjonell og ideologisk kontekst	10
6. Brukere og publikum	12
7. Kunstutvalgets vurdering og overordnede idé	13
8. Kunstprosjekter	15
Innledning	
Prosjekt 1: Plassrom utenfor T9 samt takterrasse.....	16
Beskrivelse og begrunnelse	
Gjennomføring	
Kort presentasjon av kunstnerne	
Prosjekt 2: Resepsjonrom/presserom.....	24
Beskrivelse og begrunnelse	
Gjennomføring	
Prosjekt 3 og 4: Statsrådsseksjoner	24
Beskrivelse og begrunnelse	
Gjennomføring	
9. Formidling	26
10. Vedlegg	
Curriculum Vitae for kunstnerne	
Ayse Erkmen	
Meschac Gaba	
Do-Ho Suh	
Raqs Media Collective	
Song Dong og Yin Xiuzhen	

1. Innledning

Utbyggingen av de norske regjeringskvartalene har foregått i over hundre år. Den startet med den såkalte G-blokken, finansdepartementet i Akersgt. 40, som ble påbegynt i 1901 og utgjorde det første byggetrinnet i den daværende planen, og avsluttes foreløpig med byggetrinn 6. Dette omfatter et planlagt nybygg i Teatergt. 9, samt ombygging av eksisterende bygningsmasse i Keysersgt. 6 og 8. R6 skal huse to departement. Byggeprosjektet skal være fullført våren 2012, og styringsrammen er NOK 800 millioner.

Kunst i offentlig rom (KORO) nedsatte i 2007 et kunstutvalg som skal stå for planlegging og gjennomføring av kunstprosjekter i R6. Samlet budsjett for kunst i R6 er NOK 8,0 mill.

Kunstutvalget for R6 ser på dette som et nasjonalt kunstprosjekt av stor betydning. Prosjektet lokaliseres i en av de viktigste politiske sammenhenger i Norge. Kunstutvalgets ønske er at kunstprosjektene i R6 tar i bruk denne konteksten til å si noe om den politiske virkeligheten.

2. Kunstutvalgets sammensetning

Kunstutvalget for R6 består av 6 faste medlemmer, 3 varamedlemmer og 1 observatør.

Synnøve Eie (representant for Helse- og omsorgsdepartementet)
Heidi Garberg (representant for Landbruks- og matdepartementet)
Bård Rane (representant for Statsbygg)
Knut Pedersen (representant for BA Arkitekter)
Ane Hjort Guttu (kunstnerisk konsulent)
Hilde Skjeggestad (kunstnerisk konsulent og utvalgets leder)

Michael Brenna (vararepresentant for Helse- og omsorgsdepartementet)
Astraea Antal (vararepresentant for Landbruks- og matdepartementet)
Hans-Kristian Moen (vararepresentant for BA Arkitekter)
Randi Nesheim (observatør fra Departementenes Servicesentral (DSS))

3. Kunstutvalgets arbeidsform

Kunstutvalget har i perioden 1/11 2007 til og med 4/9 2008 avholdt 12 møter. Møtene har funnet sted i KOROs lokaler i Kr. Augustsgt. 23, på prosjektkontoret for R6 i Møllergt. 1-3, i HODs lokaler i Møllergt. 19 og på Einar Gerhardsens plass og i LMDs lokaler i Akersgt. 59. De ulike møtestedene har vært viktige for forståelsen av arbeidsområder og kontekst for kunstprosjektet.

Utvalget har hatt befaringer på byggeområdet og i departementenes nåværende lokaler i R5 og R3.

Det har vært avholdt følgende foredrag/presentasjoner i kronologisk rekkefølge:

Synnøve Eie: Presentasjon av Helse- og omsorgsdepartementet
Heidi Garberg: Presentasjon av Landbruks- og matdepartementet
Knut Åsdam: Presentasjon av eget kunstnerskap og relevante prosjekter
Ingrid Book/Carina Hedén: Presentasjon av eget kunstnerskap og relevante prosjekter
Hilde Skjeggestad: Introduksjon til norske utsmykkingsprosjekter 1960-2008
Ane Hjort Guttu: Eksempler på internasjonale kunstprosjekter i offentlig rom 1980-2008
Frank Aarebrot: Regjeringens historie/Den norske regjeringens form og tradisjon
Michael Brenna: Helse- og omsorgsdepartementet (historie og selvforståelse)
Heidi Garberg: Landbruks- og matdepartementet (historie og selvforståelse)
Hilde Skjeggestad: Innspill til målsetting for kunstprosjektet
Ane Hjort Guttu: Trenger det offentlige rom disharmoni?

I tillegg har det vært holdt flere gjennomganger av byggeprosjektet og byggeprosessen v/Bård Rane og Knut Pedersen. Utvalget har også hatt en befaring til Nye Ahus i Lørenskog v/Claes Söderquist.

De kunstneriske konsulentene har under møtene presentert ulike problemstillinger, kunstverk og kunstnerskap for utvalget. Disse har vært benyttet som eksempler på ulike strategier for kunst i offentlige rom. Konsulentene har også presentert rundt 10 ulike kunstnere som er blitt vurdert til konkrete kunstprosjekter i R6.

Kunstutvalgets har gjennom felles drøftinger arbeidet seg fram til konsensus.

For å få best mulig sammenheng og helhet i prosjektet, legges kunstplanen frem i to omganger. Del 2, som vil omfatte konkretiseringer av prosjekt 2, 3 og 4, legges frem når realitetene i prosjekt 1 er kjent.

4. Byggeprosjektet

Innledning

På bakgrunn av vedtak i Stortinget desember 2007 har Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) gitt Statsbygg i oppdrag å gjennomføre et nytt bygg (regjeringskvartal del 6/R6) som en utvidelse av det eksisterende regjeringskvartalet. Målet er at R6 skal bidra til mer effektiv styring og forvaltning ved at Helse- og landbruksdepartementet og Landbruks- og matdepartementet samlokaliseres. R6 skal sikre målet om samling av departementene (unntatt forsvarsdepartementet og utenriksdepartementet) i et utvidet regjeringskvartal og bidra til å styrke samhandling og drift i departementsfellesskapet.

Regjeringsbygg R6 er planlagt som en utvidelse av regjeringskvartalet med ca. 22 000 m² areal. Prosjektet omfatter tre bygg; Keysersgt. 6 og 8 og Teatergata 9. Statens Enkepensjonskasse fra 1899 (K6) og et kontorbygg fra 2001 (K8) skal bygges sammen med et nybygg som erstatter et eksisterende kontorbygg fra 1980-tallet (T9, idag Bien bank). De tre bygningene skal utgjøre kontorbygg for to departement; Landbruks- og matdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet. R6 vil få hovedinngang fra plassdannelsen mellom Munchs gate og Teatergata, i nabokvartalet til R5. Arkitekter for prosjektet er BA arkitekter AS, Oslo.

R6 og regjeringskvartalet

Regjeringskvartalet omfatter idag i hovedsak sju bygninger med beliggenhet sentralt i Oslo. Regjeringsbygg H-blokk (høyblokken) fra 1958 er regjeringskompleksets hovedbygg med sentral beliggenhet i regjeringsparken. Høyblokken er flankert av G-blokken fra 1915 (Finansdepartementet) og Y-blokken fra 1970. S-blokken fra 1978 og R4 fra 1988 ligger i nabokvartalet mot øst (langs Grubbegata) og R5 fra 1996 er del av tilstøtende kvartal mot vest (langs Akersgata).

Høyblokken med Empirekvartalet, ca. 1960.

Bygningene i det nåværende regjeringskvartalet er alle produkt av sin tid, med individuelle uttrykk, materialbruk og høyde. Høyblokken, tegnet av arkitekt Erling Viksjø i en arkitektkonkurranse i 1938, er, sammen med regjeringsparken, likevel det samlende elementet i regjeringskvartalet. Bygget har enkle fasader i betongraster med utfyllende vinduer og brystninger i teak. Regjeringsparkens vannspeil og adkomstallé i byggets hovedakse underbygger stedets sentrale rolle i regjeringskomplekset.

Regjeringsparken med Y-blokken og høyblokken

Dagens byggeteknikk og materialbruk gir et annet utgangspunkt for arkitektonisk utforming av R6, men høyblokken kan likevel gi inspirasjon til en form for nøkternhet i utforming av bygningsvolum og fasader mot plassrommet. R6 vil ligge i nabokvartalet til R5 og har ikke direkte tilhørighet til den sentrale delen av regjeringskvartalet. Det vil således bli oppfattet som en satellitt til nåværende regjeringskompleks. Utformingen av plassen med hovedinngang til R6 og forbindelsen til regjeringsparken/Akersgata via Teatergata er derfor viktig for oppfatningen av byggets rolle i forhold til regjeringskvartalet som helhet.

Bygningsmiljø og byrom

R6 ligger i et kvartal med 3-4 etasjes bygninger fra siste del av 1800-tallet. De tre bygningene som skal utgjøre R6, bryter med den øvrige bebyggelsen i opprinnelse, bruk, byggeskikk og høyde. Bygningene grenser til den nyere bebyggelsen fra 1990-tallet langs Munchs gate og Teatergata. Plassdannelsen mellom Munchs gate og Teatergata representerer et brudd med den gamle kvartalsstrukturen, men oppleves i dag som et pusterom i den nye høybebyggelsen.

Utforming og arkitektoniske forhold

De tre bygningene i det nye regjeringskomplekset R6 har ulik opprinnelse og identitet, men skal knyttes sammen til en funksjonsenhet med felles identitet som ett regjeringsbygg. Sammenstillingen av de tre bygningsvolumene gir spesielle utfordringer, ettersom bygningenes individuelle karakter og antikvariske forhold knyttet til den gamle bygningen, skal ivaretas innenfor rammen av en overordnet arkitektonisk helhet.

Nybygget i Teatergata 9, på tolv etasjer, vil være inngangsportalen til det nye bygningskomplekset. Hovedfasaden mot plassen utformes som en enkel rektangulær flate med raster dimensjonert etter byggets hovedmodul, og med referanse til nabobygget i Munchsgate's gesimshøyder. Fasaden har et aktivt eierskap til plassen, som utgjør hovedportalen til det nye regjeringsbygget.

Statens Enkepensjonskasse (Keysers gate 8) er opprinnelig bygget som et kontorbygg i tre etasjer med steinfasader i nyrenessansetil og med bæresystem i stål og betong. Bygget er utvidet med tre etasjer i 1956 med fasader tilpasset i samme stil.

Bygningen er varslet fredet fra Riksantikvaren og behandles i forhold til dette.

Eksisterende kontorbygg i Keysers gate 6 ble ferdigstilt som råbygg i 8 etasjer i 2001. Bygget har aldri vært tatt i bruk.

R6 vil i all hovedsak inneholde kontorer for to departement med tilhørende funksjoner, inklusive resepsjon, kantine, møterom og teknisk infrastruktur. Hovedinngang og resepsjon er plassert i dobbel etasje i nybygget, med inngang fra plassen i

Teatergata 9. Heiskjerne og hovedtrapp betjener alle etasjer i bygget. Kantine og felles møterom er plassert i byggets hovedplan (plan 2) i tilknytning til to glassoverbygde atrier. Byggets plan 13 inneholder en enkel kantine for selvbetjening og takterrasse som supplement til kantinearealet. Tre etasjeplan under terreng inneholder tekniske arealer og underjordisk gangforbindelse (kulvert) mot de øvrige delene av regjeringskvartalet.

Plassen foran R6

Byrommet foran byggets hovedfasade, inklusive gateareal, er avgrenset av tilliggende fasader i 10 – 12 etasjer. Plassen får en skålform med fall fra gatenivå mot byggets hovedinngang. Overflaten er planlagt utført med granittplater. I en begrenset flate mot Munchs gate ligger et raster eller perforerte plater for luftavkast fra byggets ventilasjonsanlegg. Plassen avgrenses mot nabobygget i øst (Teatergata 5) med et volum med krav til ristareal for ventilasjon av tekniske anlegg under terreng.

Plassen skal være tilgjengelig for allmennheten, men har strenge krav til utforming av hensyn til sikkerhet. Plassen skal ha kjøreadkomst, være utformet med tanke på tilgjengelighet for alle, og ha et uttrykk og en kvalitet som tilkjenner departementsfunksjonene. Skilting vil bli utformet i tråd med tidligere utarbeidet skiltplan for regjeringskvartalet. Fortausareal opparbeides til regjeringskvartalets standard med skifer og brostein. Plassen og fortauet rundt vil av sikkerhetshensyn være omrammet av pullerter. Ved inn-og utkjøringsområdet til plassen benyttes nedsenkbare pullerter. Plass og inngangsparti vil være opplyst hele døgnet.

5. Institusjonell og ideologisk kontekst

I Norge er makten formelt delt mellom Kongen, Stortinget og domstolene. Stortinget er lovgivende og bevilgende, og bestemmer hvilke partier som skal regjere. Kongen i statsråd fatter de formelle regjeringsvedtakene. Kongens makt er rent konstitusjonell, og de reelle beslutningene fattes som konklusjoner i regjeringskonferansene. Disse er verken formelle eller offentlige, men likevel bindende for regjeringens medlemmer (statsrådene) og deres departementer. Regjeringen er et kollegium, selv om statsrådene hver for seg står ansvarlig overfor Stortinget. Departementene fungerer som bindeledd mellom politikerne og fagetatene, og skal sørge for at regjeringens politikk blir satt ut i livet, samtidig som regjeringen får de opplysninger som behøves for å treffe mest mulig rasjonelle avgjørelser.

I dette bildet står politikerne, fagekspertene og interessegruppene fram i samfunnsdebatten, mens embetsverket i departementene skal være mer tilbakeholdne og konsentrere seg om tilrettelegging, kommunikasjon og styring, og at regelverkene oppdateres og etterleves.

Regjeringskontorene utgjøres av 17 departementer, samt Statsministerens kontor og Departementenes servicesenter (DSS, fellestjenestene i regjeringskvartalet). Nåværende regjering består av statsministeren og 18 statsråder, og det er til sammen 85 politisk ansatte i departementene. Embetsverket har over 4200 ansatte, pluss vel 500 i DSS. Departementene har fra om lag 100 til om lag 300 ansatte hver. Unntaket er Utenriksdepartementet med nærmere 800 ansatte (utenriksstasjonene ikke medregnet). Alt i alt er det nærmere 5000 ansatte ved regjeringskontorene i Oslo.

De institusjonelle forholdene i Norge avspeiles i maktens arkitektur. Stortinget og Slottet er klassiske monumentalbygg både i form og orientering. Aksen mellom dem har en sterk seremoniell og identitetsskapende funksjon, og utgjør fortsatt hovedstadens fysiske sentrum. Regjeringskvartalet på Hammersborg skiller seg ut ved sin mer tilbaketrukne plassering i byen, campus-preget og et modernistisk uttrykk. Bygningsvolumet er stort, og utgjøres primært av funksjonelle kontorbygg. Maktuttrykket er tydelig, men har en annen karakter enn Slottet og Stortinget.

Maktens arkitektur og kunst har tradisjonelt inngitt ærefrykt og beundring. Tidligere utsmykninger i regjeringskvartalet har bestått av høy- og senmodernistiske fasadearbeider, malerier og enkelte frittstående skulpturer, utført av norske kunstnere. De er hovedsaklig abstrakte og ofte integrert i arkitekturen. Kunsten i regjeringskvartalet kan kanskje først og fremst leses som del av det storstilte, demokratiske dannelsesprosjektet som har pågått i Norge de siste par generasjoner. Det mest kjente kunstprosjektet i regjeringskvartalet hittil er sannsynligvis Pablo Picassos tegning av fiskere, som ble sandblåst av Carl Nesjar på Y-blokkens fasade 1970.

Pablo Picasso/Carl Nesjar: *Fiskere*, 1970

Et sannsynlig scenario er at stadig større deler av Hammersborg etter hvert tas i bruk til sentraladministrative eller departementale funksjoner. Det har inntil nylig vært forholdsvis fri tilgang til byggene. Det økte behovet for personbeskyttelse har imidlertid ført til skjerpet adgangskontroll og delvis trafikkavsperring, gjennom pullertrekker som omkranser alle regjeringsbygningene. Disse installasjonene avspeiler dagens holdning til terrorfare og andre trusler, og er maktsymboler som også setter et preg på området.

I Norge finnes en forholdsvis bred politisk enighet om sentrale spørsmål som f.eks. utenriks- og sikkerhetspolitikk, finanspolitikk og velferdspolitik. Hovedtrekkene i nasjonal politikk endrer seg lite selv om partisammensetningen i Storting og kommunestyre skifter. Sammen med samarbeidslinjen i arbeidslivet har dette bidratt til politisk stabilitet i landet, og sosial trygghet og individuell frihet for flertallet innbyggere. Imidlertid er politikk fortsatt en kamp om virkemidler, der verdier som frihet, produktivitet, vekst, utjevning, sikkerhet og mangfold hele tiden veies mot hverandre.

Norge er et av verdens rikeste land. FNs utviklingsprogram har i fem år på rad kåret Norge til ”det beste land å bo i”. Det norske samfunnet framstår for mange som demokratisk, velstående, egalitært og åpent, og har profilert seg internasjonalt som fredsmegler og miljønasjon. I forbindelse med et internasjonalt kunstprosjekt i det norske regjeringskvartalet kan det være naturlig å se nærmere på Norges forhold til verden. Hvordan stiller Norge seg til menneskehetens store utfordringer; krig- og konflikthåndtering, kolonialisme og imperialisme, demokrati og menneskerettigheter og miljøspørsmål? Hva gjør oljerikdommen med det norske selvbildet og med befolkningens holdning til andres nød og fattigdom? Stemmer det at Norge er et eksempel på vellykket, sosialdemokratisk politikk? Eller er ”kapitalismen med et menneskelig ansikt blitt kapitalisme med gulltenner”, slik kulturhistorikeren Nina Witoszek hevder?

6. Brukere og publikum

De påtenkte brukerne av R6 er Helse- og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Departementene leier bygningene gjennom Fornyings- og administrasjonsdepartementet, og brukerne av de ulike regjeringsbygningene kan endre seg med ulike regjeringers skiftende behov og prioriteringer. Det er derfor riktig å betone de overordnede institusjonelle forholdene (regjeringen og sentralapparatet) heller enn de spesifikke departementenes virksomhet.

Kunstprosjektene brukergrupper i de enkelte departementene vil bestå av politisk ledelse, embetsverk, administrasjon og driftspersonale. I tillegg har de fleste departementer daglig en rekke besøkende; offisielle delegasjoner fra inn-og utland, interessegrupper, presse og folk i mer tilfeldige ærend, f.eks. bud og ansattes venner og familie.

Kunstprosjektene publikum og brukere vil naturlig nok divergere etter hvor verkene befinner seg. Kunstprosjektet på plassen vil ha enhver forbigående som sitt publikum, og kan potensielt sett nå svært mange mennesker. Utvalget betrakter dette som det tyngste og viktigste prosjektet og har valgt å legge inn mange ressurser her. I kontrast til plassprosjektet står prosjektet på takterrassen, som vil være en del av uteromsprosjektet, men med en helt annen grad av "privatisering", idet det bare vil være ansatte og besøkende i regjeringsbygningen som vil kunne se det. (Se pkt. 8 for utdypning av dette.)

Noe av den samme variasjonen i det potensielle publikumstallet gjelder prosjektene innendørs. Kunstprosjektene i resepsjonsareal/presserom vil til en viss grad være synlige fra utsiden. Ettersom det ligger utenfor sikkerhetssonen, vil det i teorien være tilgjengelig for enhver, med vekt på ansatte og personer med ærend i bygget. Prosjektene i statsrådsseksjonene vil være forbeholdt den politiske ledelsen i departementene, ansatte og spesielle besøkende. Valg av kunstprosjekter må selvsagt ta høyde for denne situasjonen.

7. Kunstutvalgets vurdering og overordnede idé

Kunstutvalget har definert følgende overordnede målformulering for kunstprosjektene i R6:

Kunsten skal spille en markant rolle i R6.

- **Kunsten skal ha en kvalitet på høyt internasjonalt nivå.**
- **Kunsten skal gis plass i kraft av sin egenverdi som ytring.**
- **Kunstnerutvalget skal reflektere dagens globale virkelighet.**

Kunsten skal spille en markant rolle i R6

Med ”markant” menes tydelig, selvstendig og viktig.

Kunsten skal ha en kvalitet på høyt internasjonalt nivå

Kunstfeltet er, som alle andre kulturområder, ikke et enhetlig hierarkisk område, men et fragmentert felt der ulike mål på kvalitet kan eksistere side om side. ”Kvalitet på høyt internasjonalt nivå” kan oppleves som en vag formulering. I arbeidet med research og utvalg av kunstnere er det derfor to hovedkriterier som har gjort seg gjeldende. Det første er kandidatenes konkrete meritter, særlig deltakelse i viktige utstillinger, prosjekter og publikasjoner. Utvalget har lagt større vekt på tunge internasjonale utstillinger som Documenta og biennaler, samt på institusjoner som oppfattes som diskursdrivende, og mindre på f.eks. kommersielle gallerier. Større prosjekter og publikasjoner kan også gi en pekepinn om kandidatenes håndtering av finansiering og produksjonsapparat og deres prosjektstyring og gjennomføringskraft.

I tillegg til disse relativt målbare kriteriene har det vært vesentlig at kunstnerne, gjennom sine kunstnerskap, problematiserer og viderefører den estetiske og politiske diskursen, eller meningsproduksjonen, de er en del av. En kunstner på høyt internasjonalt nivå kjenner sine virkemidler ut og inn og har full oversikt over de historiske, politiske og estetiske referansene han/hun arbeider med. Enkelt sagt må kunstnerne håndtere det estetiske og etiske i sitt prosjekt på en spesielt presis og kraftfull måte, som vi ser som relevant for denne konteksten.

Kunsten skal gis plass i kraft av sin egenverdi som ytring

I de siste 50 år har debatten om kunst i offentlig rom vært preget av motsetningsforholdet mellom kunst som ses som autonome verk mer eller mindre uavhengig av kontekst, og kunst som underordner seg eller utfyller denne konteksten. Litt forenklet kan man se dette som en videreføring av motsetningsforholdet mellom den modernistiske ideen om det selvstendige kunstobjektet og kunsthåndverkstradisjonens begrep om anvendt kunst. I kjølvannet av denne diskursen har det oppstått en ny, som handler om stedsspesifisitet; dvs. *på hvilken måte* et kunstverk fungerer i forhold til stedet det er plassert: Skal et kunstverk oppfylle ulike behov som finnes på stedet, eller skal det forholde seg kritisk til dette stedet og dets behov? Det har også funnet sted en kraftig problematisering av ideen om det nøytrale eller autonome kunstverket.

Med formuleringen ”Kunsten skal gis plass i kraft av sin egenverdi som ytring” ønsker kunstutvalget å vektlegge kunstens *verdi i seg selv*. Dette betyr ikke at man tror på en fristilt eller autonom kunst som ikke reflekterer sin kontekst, men at kunstens verdi ligger i verkets intelligens og følsomhet og dets forhold til betrakter og kontekst, snarere enn dets evne til å

f.eks. aktivisere et ellers dødt byrom eller tilby praktiske funksjoner. For R6 ønsker utvalget kunstverk som tar opp i seg, og utvikler, de fysiske, politiske og historiske føringene konteksten består i, på sine egne *estetiske* premisser. Dette kan gjerne innebære at verket tar stilling til spørsmål om f.eks. makt, demokrati eller politisk historie.

På denne måten kan man tenke seg kunstverket som en stemme i et offentlig rom. Derfor finner utvalget det hensiktsmessig å benytte begrepet ”ytring”. Kunsten snakker om stedet og tiden den befinner seg i, fra kunstnerens ståsted, og blir til i møtet med et sted og dette stedets mange betydninger.

Kunstnerutvalget skal reflektere dagens globale virkelighet.

Det viktigste momentet for utvalget har vært konteksten verkene blir en del av. Den norske regjering utgjør landets fremste utøvende makt. Politikken som føres av regjeringen påvirkes kontinuerlig av globale beslutningsprosesser, svingninger i verdensøkonomien, internasjonale konvensjoner og overnasjonale organer. Det har vært maktpåliggende for kunstutvalget å manifestere denne globale orienteringen gjennom kunstprosjektene. I regjeringskvartalenes tidligere byggetrinn har kunstnerisk utsmykning blitt utført av norske kunstnere og vært ledd i en form for markedsføring av det norske demokratiet og norsk kunst og kultur. Utvalget oppfatter ikke slike kunstneriske strategier som aktuelle eller relevante lenger. Tvert imot er det helt vesentlig å se Norge som ”et lite land i verden”.

I forlengelsen av synet på kunstens markante plass og kunstens egenverdi som ytring, ble det naturlig for kunstutvalget å spørre seg hvem sine ytringer som er påkrevet i denne norske, departementale konteksten. Hvem sine stemmer ønsker, og trenger vi å høre?

Det internasjonale kunstfeltet har gjort en viktig dreining de siste ti årene. Kunst fra Asia, Latin-Amerika og Afrika har i stigende grad blitt inkludert i Vestens kontemporære kunstkanon. Viktige utstillinger, fra *Magiciens de la Terre* i Paris (Jean Hubert Martin 1990) til *Documenta 11* (Okwui Enwezor 2002), har åpnet for, ikke bare en større inklusjon av ikke-vestlige kunstnere, men en dreining av fokus slik at også premissene i større grad legges utenfor Europa og USA. Utvalget konstaterer at denne utviklingen også avspeiler seg i det såkalte Mangfoldsåret 2008; der norske myndigheter uttrykker et sterkt ønske om at kulturlivet skal reflektere etnisk og kulturelt mangfold.

Denne utviklingen har så langt ikke blitt reflektert i norsk utsmykkingspolitikk. Det eksisterer svært få prosjekter av ikke-vestlige kunstnere i det norske offentlige rommet. Et viktig unntak er Skulpturlandskap Nordland, som inneholder verk av Waltercio Caldas (Brasil), Toshikatsu Endo (Japan), Anish Kapoor (India) og Sarkis (Tyrkia). Nevnes kan også det såkalte *Candelaskallet* av den mexicanske arkitekten Felix Candela, en geometrisk betongkonstruksjon som sto i Oslo sentrum i 20 år før det ble demontert. Candelaskallet er såvidt vi er kjent med det eneste permanente kunstprosjekt i et offentlig byrom i Norge, utført av en ikke-vestlig kunstner.

Utvalget ser sin virksomhet som kunstfaglig og politisk betydningsfull og har kontinuerlig foretatt estetiske og etiske valg i arbeidet med prosjektet. Den store utfordringen utvalget har stått overfor har vært å hele tiden gjøre sine valg i lys av en etisk overbygning som det tror på. Utvalget har ønsket seg kunstnere som kan se Norge utenfra, og som kan være i stand til å adressere de prekære globale utfordringene som det norske maktapparatet står overfor. Dette kan være miljøproblemer, flyktning- og innvandringspolitikk, matvaresikkerhet og fattigdom. Til R6 har det derfor vært naturlig å velge kunstnere som har hele verden som sitt virkefelt.

8. Kunstprosjekter

Innledning

Kunstutvalget har gjort noen tydelige grep i valget av steder for kunstprosjekter. Vi har konsentrert oss om å bruke områder i bygget som ikke er ment å dekke mange andre funksjoner. Vi har for eksempel ikke plassert kunst i kantineområdet, som framstår som en komplisert visuell sammenheng med få åpne arealer, og der det også er planlagt innendørs grøntanlegg, lysfangere o.l. Byggeprosjektet er preget av høy utnyttelse og få ”tomme rom”, og innendørs er det derfor veggflater som særlig peker seg ut.

Utvalget har valgt få, men tunge prosjekter framfor mange små. Begrunnelsen for dette er ønsket om at kunsten skal være tydelig og markant, og ønsket om å satse på internasjonale kunstnere som trenger rommelige budsjetter og stor grad av tydelighet både arkitektonisk og konseptuelt.

Forholdet mellom helt offentlige og svært tilbaketrukne arealer har vært et hovedmotiv for kunstutvalgets arbeid, og vi har valgt å forholde oss aktivt til begge typer rom. Utvalget ser problemstillingen offentlig/ikke-offentlig som et vedvarende spenningsforhold i norsk politikk og forvaltning; idealet om åpenhet og transparens kontra en politisk realitet som kanskje i stadig større grad fjerner seg fra dette idealet. Valget av områder i bygget er en estetisk helhet der de ulike stedene forholder seg konseptuelt til hverandre. Denne helheten vil for folk flest gå fram av formidlingen, og for brukerne av bygget også av opplevelsen av de enkelte verkene.

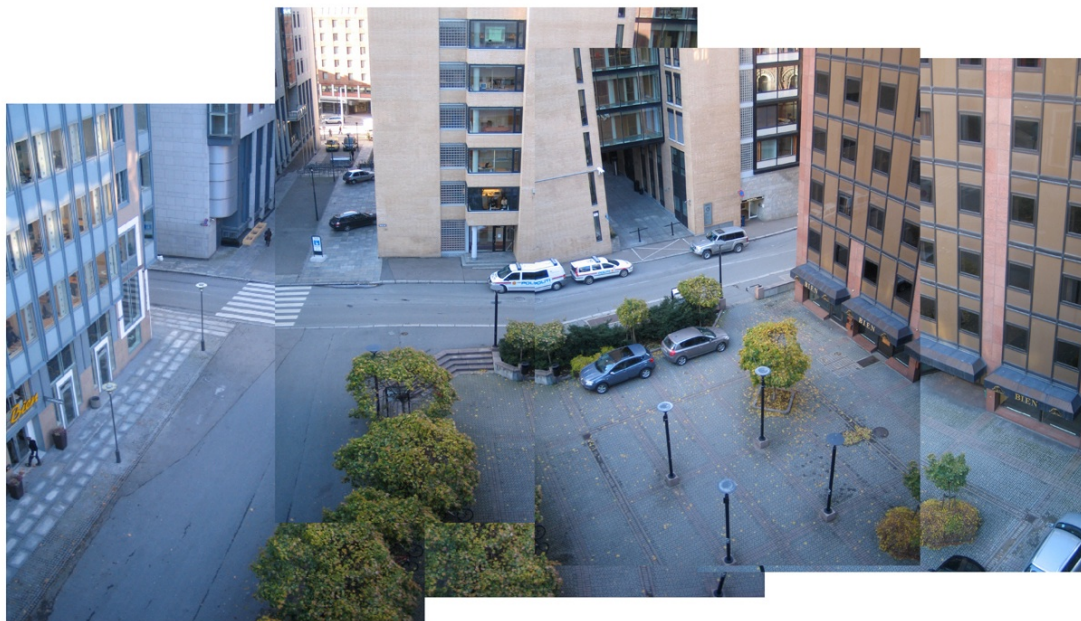
Utvalget har valgt å ikke avholde åpne konkurranser eller prekvalifiseringer. Dette er igjen begrunnet i målet om å bruke spesifikke internasjonale kunstnere, og da er slike utvalgsprosedyrer ikke hensiktsmessige.

Prosjekt 1: Plassrom utenfor T9 samt takterrasse
Oppdragssum: NOK 2, 8 mill.

Beskrivelse og begrunnelse

Prosjekt 1 er gitt hovedprioritet fordi det hovedsaklig befinner seg i et hel-offentlig uterom sentralt i Oslo. Utvalget håper og tror at man her kan skape et kunstverk som mange mennesker vil kunne forholde seg til. Prosjekt 1 skal ta plass på et særlig åpent og et særlig lukket område, nemlig plassen utenfor T9 og takterrassen i samme bygg.

Plassen foran Teatergata 9, eksisterende situasjon.

Det ønskes et permanent prosjekt som tar i bruk hele eller deler av plassen. I tillegg stilles kunstnerne fritt til å ta i bruk takterrassen med et parallelt prosjekt eller på annen måte aktivere også dette området. Dette grepet gjør at regjeringsbygningen både konkret og konseptuelt innlemmes i kunstprosjektet, og at kunsten dermed ikke bare forholder seg lokalt til plassen nede på bakken, men til den større arkitektoniske og politiske konteksten regjeringskvartalet utgjør.

Plassrommet og takterrassen kan ses som to områder som på ulike måter motsvarer hverandre. Man vil sannsynligvis kunne se plassen fra takterrassen, og for de ansatte vil det kunne være en valgmulighet enten å gå ut på plassen for å trekke frisk luft, eller bevege seg opp på takterrassen. I motsetning til plassen vil takterrassen ha sol og utsikt hele dagen, og oppleves som en privat sone.

Kunstneren vil med dette kunne skape en forbindelse mellom inne og ute, privat og offentlig, og departementene kontra Oslo forøvrig. Det er ikke nødvendig, og kanskje heller ikke praktisk og sikkerhetsmessig ønskelig, å binde disse rommene sammen fysisk. Sammenhengen kan skapes ved f.eks. å gjenta formale elementer nede og oppe, lage en form for henvisninger, eller på andre måter skape en "fortelling" som fører fra det ene prosjektet til det andre. Kunnskapen om at det eksisterer et "parallellprosjekt" kan gi hvert enkelt verk en tilleggsdimensjon.

Det presiseres at prosjektet på plassen må fungere som en selvstendig enhet i seg selv.

Gjennomføring

Kunstutvalget foreslår å invitere fem kunstnere til en lukket konkurranse. Konkurranseskissene honoreres med NOK 65 000. I tillegg dekkes utgifter til reise og overnatting i Oslo i anledning befaring ved konkurransestart.

Utvalget har som hovedmål å invitere markante kunstnere som kan gi viktige og interessante bidrag i R6. Valg av konkurranseform med så mange som fem deltakere, er en konsekvens av dette. I tillegg kommer at mange kunstnere, selv på dette nivået, av ulike grunner har lite eller ingen erfaring fra andre offentlige, permanente kunstprosjekter. Utvalget mener det er liten grunn til at disse skal utelukkes fra å delta, og ser konkurranseformen som et åpent og egnet format i et slikt tilfelle. Utvalget er genuint interessert i bidragene fra den enkelte kunstner, og ønsker, dersom det lar seg gjøre, å produsere en egen publikasjon og utstilling med utgangspunkt i forslagene. (Se pkt. 9 for utdypning av dette.)

For å gi kunstnerne et godt arbeidsgrunnlag i arbeidet med utkastene, vil det bli invitert til en felles befaring i Oslo med en grundig innføring i historisk, politisk og arkitektonisk kontekst. Dette innbefatter to forelesninger om norsk politikk og historie, innføring i byggtekniske detaljer ved prosjektledelsen, og innføring i klimatiske, sikkerhetsmessige og driftsmessige forhold. Et grundig underlagsmateriale vil også bli tilsendt kunstnerne i skriftlig form ved kontraktinngåelse. Befaringens fellesprogram vil vare 2 1/2-3 dager.

Det vil bli stilt krav om omfattende teknisk dokumentasjon og høy grad av kunstnerisk detaljering i konkurranseutkastene.

Kunstutvalget vil være jury, evt. supplert med ytterligere kunstfaglig kompetanse. Målet er å kåre én vinner av konkurransen med tanke på realisering av oppdraget. Utvalget forbeholder seg likevel retten til å ikke anbefale noen av de innkomne forslagene til realisering.

Kunstutvalget har enstemmig besluttet å invitere følgende kunstnere til en lukket konkurranse:

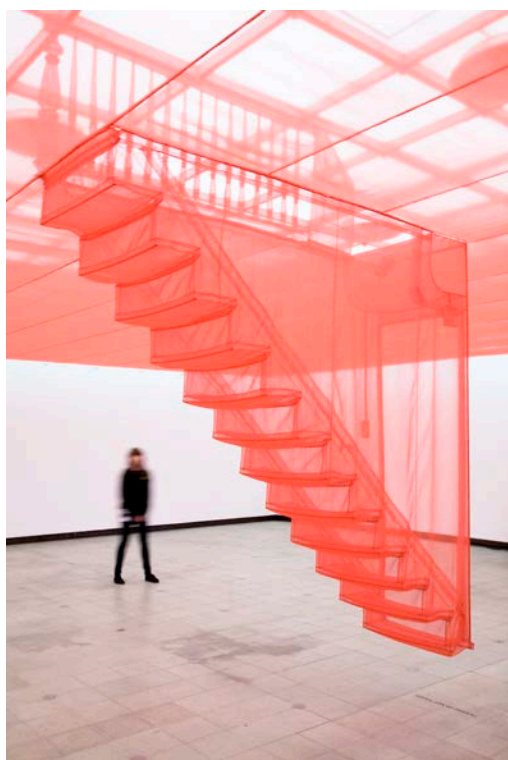
Ayse Erkmen (Tyrkia/Tyskland)
Song Dong/Yin Xiuzhen (Kina)
Do-Ho Suh (Korea/USA)
Meschac Gaba (Nederland/Benin)
Raqs Media Collective (India)

Kort presentasjon av kunstnerne

De utvalgte kunstnerne arbeider innenfor en konseptuell tradisjon, med stor bredde i valg av medier og tilnærming. Samtlige kunstnerskap har vist evne til å håndtere komplekse politiske temaer via særpregede og presise estetiske grep, og de viser alle imponerende gjennomføringskraft, tydelighet og konsekvens i sine kunstnerskap.

Do-Ho Suh, f. 1962 i Seoul, Korea. Bor og arbeider i Seoul og New York, USA. Do-Ho Suhs arbeid utforsker forholdet mellom individualitet, kollektivitet og anonymitet, og det tar utgangspunkt i hans personlige erfaring av møtet mellom koreansk og amerikansk kultur. Han er kjent for sine store, presist utførte skulpturer og installasjoner, f.eks. konstruksjoner satt sammen av enorme mengder små plastfigurer, eller svevende arkitektoniske rom av florlett stoff; håndsydde representasjoner av spesifikke hus og steder, ofte ladet med personlige minner eller opplevelser. Do-Ho Suh er interessert i hvordan det fysiske og psykologiske rommet oppstår og blir formet. Hans arbeider beskjeftiger seg med identitetens grenser og med de stadige forhandlingene og kollisjonene mellom enkeltindividet og de sosiokulturelle og politiske realitetene som omgir det.

Utdannet i Korea og USA. Omfattende utstillingsvirksomhet, bl.a. Veneziabiennalen 2001, Sydneybiennalen 2001 og Istanbulbiennalen 2003. Separatutstillinger bl.a. på Whitney Museum, N.Y 2001, Artsonje Center i Korea 2003 og Serpentine Gallery, London 2005. Representert i flere offentlige samlinger, inkl. MOMA, Guggenheim og Walker Art Centre. Kunstprosjekt for Public Art Fund i New York 1998-2000. Suh representeres av galleri Lehmann Laupin i New York.

Do-Ho Suh: *Staircase – V*, 2003/05/08, Hayward Gallery, London

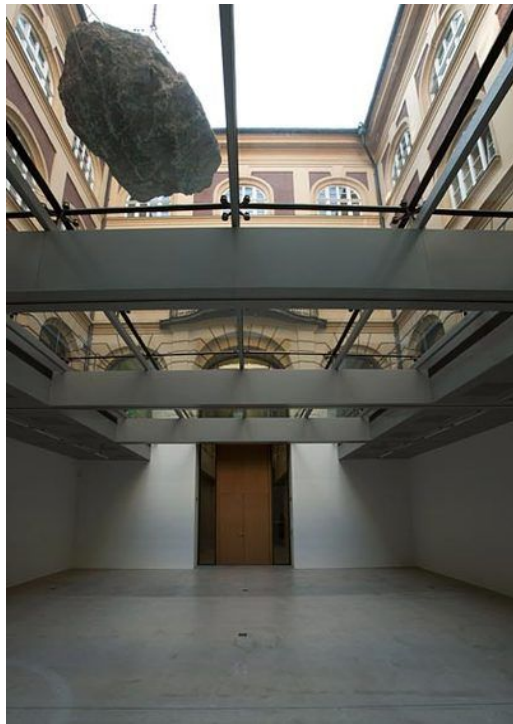

Public Figures, 1998-2000, Public Art Fund, N.Y

Ayse Erkmen, f. 1949 i Istanbul, Turkey. Bor og arbeider i Berlin og Istanbul.

Ayse Erkmens spektakulære offentlige prosjekter og subtile arkitektoniske intervensjoner tar opp i seg den fysiske, historiske og kulturelle konteksten hun arbeider med; de utvikler seg alltid med utgangspunkt i stedets karakter og særtrekk. Verkene er karakterisert ved en presis og sparsom omgang med virkemidler, Erkmen ønsker heller å ta opp og redefinere elementer som allerede er tilstede enn å legge noe nytt til en gitt sammenheng. Stedene hun arbeider med er ikke bare åsteder for kunstneriske grep, men også aktive medspillere, i alle sine materielle og emosjonelle dimensjoner. Erkmen bekjenner seg ikke til en særskilt stil eller medium. Hennes arbeider strekker seg fra fysiske grep i det urbane rommet, til objekter, tekster, filmer og akustiske strukturer.

Erkmen er utdannet i Istanbul og har deltatt i en lang rekke separat- og gruppeutstillinger inkludert Istanbulbiennalen (1995) Kunsthalle Frankfurt, Manifesta 1 (1996), Skulpturprojekte Münster (1998), Berlin Biennale (2001), Magasin 3 Stockholm Konsthall (2003), Kwangju Biennale (2004) og Folkestone Sculpture Triennale (2008). Hennes siste separatutstilling fant sted i Hamburger Bahnhof, Museum für Gegenwart, Berlin 2008/2009. Erkmen har også produsert flere utendørs prosjekter i bl. a. Salzburg, Frankfurt og Münster. Erkmen er representert av Galerie Barbara Weiss i Berlin.

Ayse Erkmen: *Stoned*, Hamburg 2003

Shipped ships, Frankfurt 2001. Tre ferjer fra Shingu (Japan), Istanbul (Turkia) og Venezia (Italia), alle med full besetning, ble skippet til Frankfurt og satt inn i regulær ferjetrafikk i 4 uker.

Meschac Gaba, f. 1961, Cotonou, Benin. Bor og arbeider i Cotonou og Rotterdam, Nederland. Meschac Gaba annekterer og approprierer vestlige kultursymboler og institusjoner. Hans mest kjente prosjekt, Museum of Contemporary African Art, utspant seg gjennom en periode på 5 år, og var en nomadisk museumskonstruksjon med tolv ulike museumsrom som “dukke opp” til midlertidig eksistens ved forskjellige kunstinstitusjoner i Europa. Prosjektet kan leses både som kritikk av de museologiske institusjonene i vesten, og en utopisk formulert modell for en ikke-eksisterende institusjon. Gabas arbeider tematiserer fundamentale og komplekse spørsmål om makt, kulturelt eierskap og kulturell sameksistens på en humoristisk og overraskende måte.

Utdannet ved Rijksakademie voor Beeldende Kunsten i Amsterdam 1996-97. Var da etablert som autodidakt kunstner i Cotonou. Har vært bosatt i Nederland siden studietiden. Omfattende utstillingsvirksomhet i Europa, Amerika og Afrika, bl.a. Documenta 11 2002, Sao Paulo-biennalen 2007 og separatutstillinger ved bl.a. Witte de Witt i Rotterdam, Kunsthalle Bern, Iniva i London og Palais de Tokyo i Paris. Hadde stipendopphold på PS 1 i New York 2003-2004 og mottok den internasjonale kritikerprisen AICA i 2002. Er bl.a. tilknyttet galleriet Michael Stevenson i Johannesburg, Sør-Afrika.

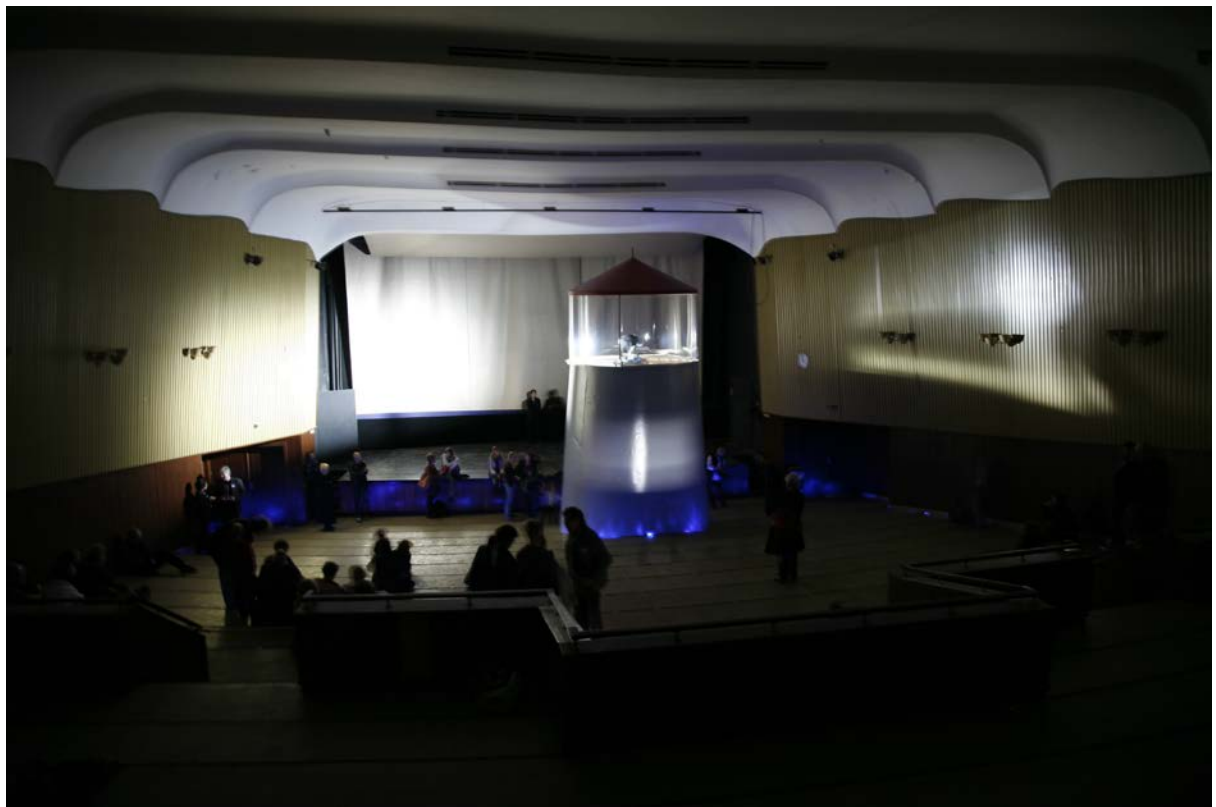

Meschac Gaba: *Museum of Contemporary African Art*, 1997-2002. *The summer collection*.

Raqs Media Collective er en kunstnergruppe som består av Jeebesh Bagchi (f. New Delhi, 1965), Monica Narula (f. New Delhi, 1969) og Shuddhabrata Sengupta (f. New Delhi, 1968). De bor og arbeider i New Delhi.

Raqs' arbeid tar form av installasjoner, video, fotografi, bilde- og tekstcollage, internettarbeider, performance og sosiale arrangementer. Over det siste tiåret har deres praksis fått en stadig sterkere blandingskarakter; den tar opp i seg mediehistorie, forskning, kritikk og kuratoriske prosjekter, arkiver, databaser og arkitektoniske strukturer. Raqs' arbeid uttrykker en sterk ambivalens i forhold til moderniteten, og går kritisk til verks mot modernitetens organisatoriske prinsipper; ideene om utvikling, framskritt, nasjoner osv. Men selv om de er svært eksplisitte i sin maktkritikk, opprettholder de alltid en distanse til et forenklet "aktivistisk" verdensbilde, gjennom sin egen strategi "det udefinertes poesi".

Raqs Media Collective har vært presentert i en rekke internasjonale sammenhenger, bl.a. Documenta 11 (2002), Veneziabiennalen (2003, 2005), Guangzhoutriennalen (2005), Sydneybiennalen (2006), og Istanbulbiennalen (2007). De kuraterte *The Rest of Now* i Bolzano/Bozen og co-kuraterte *Scenarios* i Fortezza/ Franzensfeste for Manifesta 7, Italia. Raqs Media Collective deltok også i *Nabolagshemmeligheter*, et kunstprosjekt i den europeiske kulturhovedstaden Stavanger 2008. I 2001 grunnla Raqs Media Collective, sammen med Ravi Vasudevan og Ravi Sundaram, Sarai New Media Initiative. Dette er et eget undervisningsprogram ved Centre for the Study of Developing Societies ved universitetet i New Delhi (www.sarai.net).

Raqs Media Collective: *Unusually Adrift from the Shoreline*, Sandnes 2007. Et fyr i den gamle kinoen i Sandnes, lyd.

Song Dong/Yin Xiuzhen, f. hhv. 1966 og 1963 i Beijing, Kina. Bor og arbeider der. Utvalget ønsker å invitere kunstnerne Song Dong og Yin Xiuzhen til å levere et felles forslag til plass- og takterrasseprosjektet. Et fellestrekk i kunstnerskapene deres er at de gjennom low-tech materialer og temporære medier utforsker det kunstneriske feltets muligheter i forhold til grunnleggende politiske og eksistensielle spørsmål. Deres arbeider er ofte både humoristiske og dypt personlige, og problematiserer allmenngyldige og omsegripende tema som liv og forgjengelighet, fenomenet tid, forflytning og forandring, individ og fellesskap. Tross en ofte moderat skala, utviser mange av arbeidene monumentalitet. Deres valg av arbeidsform og medier, og deres kunstneriske uttrykk, kan ses som motsvar til den omfattende kommersielle orienteringen kinesisk kunstliv har gjennomgått de siste årene. Song Dong og Yin Xiuzhen er begge etablert med separate og sterke kunstnerskap i Kina og internasjonalt, men har siden 2002 også samarbeidet i flere utstillingsprosjekter.

Song Dong: Deltatt på bl.a. Gwangju- og Taipei-biennalene i 2002, Istanbul-biennalen i 2003 og Sao Paulo-biennalen i 2004. I 2006 deltok han på nytt på Gwangju-biennalen, der han ble tildelt biennalens "Grand Award" for sin installasjon *Waste Not!*.

Yin Xiuzhen: Deltatt på bl.a. Veneziabiennalen 2007, Sidney- og Sao Paulo-biennalene i 2004 og Gwangjubienalen i 2002. Viktige gruppeutstillinger inkluderer *When Latitude Becomes Form* ved Walker Art Center, USA og *Living in Time, Chinese Contemporary Art Exhibition* ved Hamburger Bahnhof, Berlin.

Song Dong: *Waste not!* Haus der Kulturen der Welt, Berlin, 2008.

Yin Xiuzhen: *Collective Subconscious*. Fra separatutstilling i Beijing Commune, 2008.

Prosjekt 2: Resepsjonsområde/presserom
Oppdragssum: NOK 1 mill.

Beskrivelse og begrunnelse

Resepsjonsområdet i 1 etg. i T9 inneholder en betongvegg mot øst på ca. 6 x 6 m. Presserommet, som er prosjektert innenfor det åpne resepsjonsarealet, men utenfor sikkerhetssonen, inneholder en fondvegg på ca. 6 x 12 m, også den i betong. Kunstutvalget ønsker veggbaserte, stedsspesifikke arbeider på én eller begge disse veggene.

Resepsjonsområdet og presserommet er de mest tilgjengelige områdene inne i bygget, og det er naturlig å utstyre disse med markante arbeider som viderefører kunstsatsingen fra plassen utenfor. Utvalget har konsentrert seg om veggflater fordi rommene forøvrig er tillagt mange og komplekse funksjoner som atkomstareal, oppholds- og venteareal (resepsjonsområde), og åsted for pressekonferanser og møter (presserom). Begge områdene vil være forsynt med møbler og tekniske installasjoner, og veggflatene framstår derfor som de mest åpne og tilgjengelige for kunst.

Gjennomføring:

Utvalget ønsker å videreføre målformuleringen også i disse arealene, gjennom direkte oppdrag til kunstnere. Det kan være aktuelt å la samme kunstner arbeide på begge vegger, eller å utelate én av veggene. Utvalget ønsker å utsette valget av kunstnere, norske som internasjonale, samt endelig definering av områder, til utformingen av uteprosjektet er kjent. De konkrete planene vil bli redegjort for i Kunstplanens del 2.

Prosjekt 3 og 4: Statsrådsseksjoner
Oppdragssum: (hver) NOK 600 000

Beskrivelse og begrunnelse

Statsrådsseksjonene er lokalisert i hhv. 4 og 7 etg. i T9. Begge seksjoner inneholder en veggflate i betong på 6 x 6 m (over to etasjer) i atkomst- og oppholdsarealet midt i seksjonen. Kunstutvalget ønsker veggbaserte, stedsspesifikke arbeider på én eller begge disse veggene.

Statsrådsseksjonene peker seg ut med to tomme veggflater som er meget synlige i et representativt område ved atkomsten til seksjonen. Utvalget er klar over at statsrådsseksjonene er noen av de mest lukkede arealene i bygget. Vi har imidlertid likevel ønsket å inkludere disse arealene i kunstplanen. Dette har særlig to grunner:

1. Utvalget ser i disse seksjonene et potensial for kritisk kunst som, uten å fungere støtende eller krenkende, kan virke bevisstgjørende i forhold til statsrådenes ansvar og posisjon. Kunstprosjektene i statsrådsseksjonene er med på å tydeliggjøre målet om kunst som ytring. Utvalget ser slike ytringer som påkrevet ikke bare i det offentlige rommet, men også i "maktens korridorer".

2. Statsrådsseksjonene er interessante estetiske valg nettopp i kraft av sin lukkethet. Ledemotivet åpen/inkludativ kontra lukket/eksklusiv har som tidligere nevnt vært

gjennomgående for valg av områder for kunst. Med valget av statsrådsseksjonene som det "innerste" i bygget dannes det en reell akse mellom offentlig og ikke-offentlig.

Gjennomføring

Utvalget ønsker å videreføre målformuleringen også i disse arealene, gjennom direkte oppdrag til kunstnere. Det kan være aktuelt å engasjere to kunstnere eller la samme kunstner arbeide på begge vegger. Utvalget ønsker å utsette valget av kunstnere, norske som internasjonale, til de innendørs områdene til utformingen av uteprosjektet er kjent. De konkrete planene vil bli redegjort for i Kunstplanens del 2.

9. Formidling

Utvalget ønsker en offensiv formidling av kunstprosjektene. Dette er viktig av flere årsaker. Med unntak av plassprosjektet befinner alle prosjektene seg i en relativt lukket kontekst. Prosjektene i statsrådsseksjonene vil naturlig nok oppfattes som særlig utilgjengelige. Dette står i sterk kontrast til den representative, demokratiske virksomheten som foregår i lokalene. God formidling er en måte å motvirke, utdype og problematisere ideen om "kunst for maktapparatet" som uvegerlig hefter ved denne typen prosjekter.

Et viktig element i formidlingen vil være en bredt anlagt og fyldig publisering om de realiserte prosjektene i R6. Den vil være rettet mot allmennheten og nåværende og fremtidige brukere av kunsten. Publikasjonen vil presentere prosjektene gjennom gode, tospråklige tekster (norsk og engelsk) og omfattende bildemateriale. Innhold og utforming spesifiseres nærmere når realitetene i kunstprosjektene er kjent.

Utvalget ønsker også at de realiserte prosjektene formidles på departementenes hjemmesider og ved omvisninger.

I tillegg til dette ønsker utvalget å ha en egen formidlingsdel knyttet til konkurranseutkastene i prosjekt 1. Sentralt i dette vil være en offentlig utstilling av utkastene, men utvalget håper også å kunne produsere en egen, mindre publisering i tilknytning til denne. Det er sjelden utkast til kunstprosjekter gjøres til gjenstand for oppmerksomhet og diskusjoner i Norge. Utkast, skisser eller såkalte *proposals* kan betraktes som en egen kunstnerisk genre, med en egen visjonær verdi. Vi ser altså ikke utkastene kun som et pragmatisk ledd på veien mot det realiserte kunstverket. Som en publisering med vekt på visjoner og diskusjoner, fremfor realiserte verk, kan utformingen evt. også være mer eksperimentell og utprøvende. Utvalget ønsker å synliggjøre sitt arbeid, kunstnerens posisjoner i forhold til konteksten og spesielt relevante aspekter ved deres øvrige kunstnerskap i denne publikasjonen.

Utvalgets ønske er at offentliggjøring av vinner, utstillingsåpning og evt. lansering av publisering skjer på samme tidspunkt. Et seminar i forbindelse med utstillingen kan erstatte publikasjonen, dersom denne av praktiske eller økonomiske årsaker ikke lar seg gjennomføre.

Konkretisering og gjennomføring av formidlingen vil skje i samarbeid med KORO.

10. Vedlegg:

Curriculum Vitae for kunstnerne

Ayse Erkmen

Meschac Gaba

Do-Ho Suh

Raqs Media Collective

Song Dong and Yin Xiuzhen

For informasjon om departementenes struktur og ansvarsområder, se www.regjeringen.no
(norsk- og engelskspråklig)